

W **X** *uji*

Desenterrant la història inca

Nou segles després de l'origen de la civilització inca, el món encara es pregunta com va ser possible la seua arquitectura, distingida, principalment, per avançades tècniques d'enginyeria i de treball fi de la pedra, i per perfectes construccions a llocs inaccessibles

Desenterrar aquests enigmes, mitjançant la formació d'arqueòlegs peruans, i la recuperació de patrimoni inca és l'objectiu del projecte Ukhupacha, liderat per la Universitat Jaume I, i pel qual el rector, Francisco Toledo, va rebre el passat octubre, a Cuzco, la màxima distinció de l'Institut Nacional de Cultura del Perú, reconverit en Ministeri de Cultura.

Sota terra o el món d'endins. Això significa Ukhupacha en quixua i així s'ha batejat un projecte que ha permès ja, a través d'un curs de postgrau, la formació d'arqueòlegs i tècnics peruans en les tècniques de progressió vertical utilitzades pels espeleòlegs i la recuperació del Camí del Pont, que és una de les vuit rutes d'accés al santuari Machu Picchu, que transcorre pel centre d'una paret de 500 metres d'altura. Els treballs, desenvolupats, durant tres anys, per un grup d'especialistes del Grup d'Espeleologia d'Onda i de l'Institut Nacional de Cultura del Perú, han possibilitat el descobriment d'un tambo -construcció de tres parets que antigament servia com a lloc de refugi, punt d'avitallament i de vigilància- i un túnel d'uns 600 metres de longitud, amb parets treballades i una protecció lateral, possiblement per donar més seguretat al pas de persones.

«Els arqueòlegs asseguren que ningú ha trepitjat aquest lloc en els últims 500 anys», exposa Salvador Guinot, cap del grup d'espeleòlegs, qui assenyalava que es tracta d'un punt estratègic, perquè actua com a mirador tant del camí com de la ciutatella. Els especialistes han recorregut antics vials i cavitats ubicades a les valls dels rius Urubamba i Utcubamba. Una important zona explorada ha sigut el canal de Salapunku, s o r -

prenent perquè presenta una marcada verticalitat i no es comprèn que l'aigua no esquerra del llit. També es van analitzar dues pintures sobre roca a Ollantayambo i es va accedir al famós «Tunupa» (cara d'un inca esculpida a una paret de roca) per traure imatges per analitzar-les i desvetllar si es tracta d'una obra humana o natural, encara que les primeres impressions apunten a que és una formació accidental.

Però, això només és el començament. El projecte Ukhupacha continua al santuari Machu Picchu, descobert oficialment el 1911 per l'explorador nord-americà Hiram Bingham i declarat Patrimoni de la Humanitat per la UNESCO el 1983, en reconeixement al valor del llegat de la civilització més complexa d'Amèrica. Al segle XII, els inques, fugint dels invasors aimares, van assentar-se a la vall de Cuzco i van constituir-hi un immens imperi que va abastar els actuals països de Perú, Bolívia, gran part d'Equador, el nord-oest d'Argentina i el nord de Xile.

La Universitat Jaume I contribueix ara a que la cultura de la civilització inca, paradoxalment arrasada per la brutal invasió espanyola, dirigida per Francisco Pizarro, el 1532, seguís viva. De fet, un nou conveni dona continuïtat al projecte Ukhupacha, al qual volen afegir-se les universitats d'Alacant i la Politècnica de València. Així, per al pròxim any, s'ha previst ja una actuació a la zona de Salapunku per analitzar unes pintures rupestres que es van localitzar en una de les expedicions, i un nou ascens fins al «Tunupa». També està s'ha programat l'exploració cap a la cella de la selva i recórrer els camins de la muntanya del Yananti. Sense el treball dels espeleòlegs l'estudi del patrimoni en aquest lloc seria impossible. «La Universitat Jaume I continuarà donant suport al Perú en la investigació del llegat inca i formant especialistes del propi país per a que ells mateixos puguin recuperar la seua història», explica el rector. Tal vegada siga un deute.

El rector rep la màxima distinció del Ministeri de Cultura del Perú pel projecte Ukhupacha, que ha permès la formació d'arqueòlegs i la recuperació de camins inques al Machu Picchu

REDACCIÓ:
ANGELES DURÁN

FOTOS:
UKHUPACHA

